

บทที่ ๑

บทนิยาม

ภูมิหลัง

เพลงเด็ก เป็น เพลงพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่มีปรากฏอยู่ในทุกภาคของประเทศไทยถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยใช้เวลาช้านาน ไม่มีการบันทึก เป็นลายลักษณ์อักษรให้ทราบถึงผู้แต่ง ที่มาของเพลง หรือแม้แต่วิธีการเขียนบทเพลง จึงอาจกล่าวได้ว่า เพลงเด็กเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Poetry) ประเภทหนึ่งเช่นกัน

เพลงเด็กมีความหมายรวมทั้ง เพลงที่ผู้ร้องและผู้ฟังเป็นเด็กจริง ๆ และ เพลงที่ผู้ร้องเป็นผู้ใหญ่หรือว่าผู้ใหญ่ฟัง เพลงเด็กแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ เพลงกล่อมเด็ก เพลงเด็กร้องเล่น และ เพลงประกอบการเล่นของเด็ก

เพลงกล่อมเด็ก คือ เพลงที่ผู้ใหญ่ร้องขับกล่อมเด็กในเวลาอน เพื่อต้องการให้เด็กเขินความสนใจมาสู่สำเนียงกล่อม สนใจฟังเนื้อเพลงซึ่งมีต่าง ๆ กัน จะรู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้างก็ไม่เป็นไร จะได้หยุดอ่อนร่าเริงในวัยเยาว์ เกิดความเพลิดเพลินกับทำนองขับเอื้อน ในที่สุดก็หลับไปโดยไม่รู้ตัว (สุมาลย์ เรื่อง เศษ 2527 : 90)

เพลงกล่อมเด็กจะมีต้นกำเนิดขึ้นเมื่อใดไม่สามารถตอบได้ เพลงกล่อมเด็กจัดเป็นวรรณกรรมปากเปล่า (Oral Poetry) เช่นเดียวกับเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น ๆ แต่ต่างกันที่วัตถุประสงค์ เพลงกล่อมเด็กมีวัตถุประสงค์ในการร้องเพื่อกล่อมให้เด็กนอนหลับ ผู้ร้องพ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานชั่วขณะ เมื่อเด็กหลับจะได้เริ่มงานใหม่ต่อไป เมื่อเริ่มต้นร้องเพลงกล่อมเด็กอาจจะเริ่มต้นสำเนียงกล่อมเป็นเสียงเอื้อนในคอ เช่น อ้อ ล้อ เอ้อ เอ๋ เอ (ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน) ฮ่า เออ เหนอ (ภาคใต้) แล้วจึงใส่เนื้อร้องสั้น ๆ ที่แสดงถึงความน่ารัก น่าเอ็นดูของเด็ก ต่อมาก็สอดแทรกสภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อของสังคมท้องถิ่นลงไปด้วย จึงมีเพลงที่กล่าวถึงนก สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ แทรกภาพชีวิต นิทาน ตำนาน นิยายประจำถิ่นลงไปด้วย ซึ่งผู้ฟังเพลงเหล่านี้ (อาจจะมิใช่เด็ก) จะได้รับการปลูกฝังความรู้และค่านิยม

เหล่านี้ลงไปด้วยโดยไม่รู้ตัว (สุมามาลย์ เรื่องเลข 2527 : 91) บทเพลงเหล่านี้จึงเป็น
สิ่งที่น่าศึกษา น่าจดบันทึกไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมมากกว่าที่จะปล่อยให้สูญหายลิ้มเลียนไป
เพราะการทอดทิ้งสิ่งเหล่านี้ก็เท่ากับว่าเราต้องการลบอดีต ลบวัฒนธรรมบางส่วนของคนชาติทิ้ง
ไป (กมล การกุศล 2526 : 2)

เพลงกล่อมเด็กของแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป เช่น ในภาคเหนือ
เรียกเพลงกล่อมเด็กว่า เพลงอ้อลูก หรือเพลงอ้อ เพราะในเวลาร้องมักเอื้อนเป็นทำนอง อ้อ
อ้อ ส่วนทางภาคใต้บางท้องถิ่นเรียกว่า เพลงร้องเรือ ทั้งนี้เพราะ เพลงที่ใช้ผูกกันตามบ้าน เพื่อให้
เด็กนอนมักทำด้วยผ้า และมีลักษณะคล้ายเรือ คือหัวแหลมท้ายแหลม ภาคใต้บางถิ่นเรียกว่า เพลง
ชาน้อย หรือเพลงช้าน้อย เพราะเพลงเหล่านี้เป็นเพลงกล่อมน้องหรือกล่อมเด็ก และคำว่า ช่า
หรือ ช้า หมายถึงการขับกล่อมให้น้องนอน สำหรับภาคกลางหรือภาคอีสานเรียกว่า เพลงกล่อม
เด็ก หรือเพลงกล่อมลูก

ในด้านเพลงเด็กร้องเล่นจะมีความหมายรวมไปถึง เพลงที่เด็กใช้ร้อง เล่นกัน เพื่อ
ความสนุกสนาน เนื้อร้องอาจจะมีคามหมายหรือไม่มีคามหมายก็ได้ แต่จะมีความคล้องจองกัน
นอกจากนี้ยังหมายถึง เพลงที่เด็กใช้หยอกล้อกัน หรือหยอกล้อผู้อื่น ส่วนมากมักเป็นการล้อเลียน
กันถึงสิ่งที่ผิดปกติต่าง ๆ เพลงเด็กร้องเล่นเหล่านี้ เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นคนเจ้าบทเจ้า
กลอนของคนไทยมาแต่เยาว์วัย และมีคุณค่าในการศึกษา เรื่องของไทยเป็นอย่างยิ่ง (กมล
การกุศล 2526 : 4)

สำหรับ เพลงประกอบการเล่นของเด็ก หมายถึง เพลงที่เด็กร้องประกอบการเล่น
อาจร้อง เป็นกลุ่มหรือร้องทีละคนสลับข้างกันก็ได้ บางทีมีตบมือให้จังหวะ หรือทำท่าประกอบด้วย
(สุมามาลย์ เรื่องเลข 2527 : 88) ถ้อยคำในบทเพลงประกอบการเล่นนี้มีแปลก ๆ อยู่
มากมายที่เป็นถ้อยคำใช้เฉพาะการร้อง เพื่อประกอบการเล่นเท่านั้นมิใช่คำพูดทั่ว ๆ ไป (กมล
การกุศล 2526 : 4)

วรรณกรรมมุขปาฐะประเภท เพลง เด็กนี้ เป็นร้อยกรองง่าย ๆ ไม่ได้เคร่งครัดต่อฉันทลักษณ์
เท่าใดนัก ส่วนมากมักจะเป็นถ้อยคำคล้องจองหรือมีสัมผัสระหว่างวรรคบ้างเท่านั้น

คุณค่าของ เพลง เด็กนี้มีมากมาย นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการศึกษากถ้อยคำภาษา
แล้ว เพลง เด็กยัง เป็นกระจุกเงาสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ในอดีตและอาจสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน เช่น อาชีพ อาหารการกิน การเลี้ยงดูและการอบรมเด็ก ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์ท้องถิ่น อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเรื่อง เพลง เด็ก เป็นวิธีหนึ่งในการศึกษาวัฒนธรรมไทย หรือวิถีชีวิตของไทย (กมล การกุศล 2526 : 5)

ล้านนาไทย เป็นดินแดนที่นอกจากจะมีชาวไทยล้านนาซึ่งเป็นชนกลุ่มในพำนักอยู่แล้ว ก็ยังมีคนไทยกลุ่มอื่นๆ ที่อพยพโยกย้ายมาจากดินแดนต่างๆ เข้ามาอาศัยปะปนอยู่ด้วย เป็นจำนวนมาก ชาวไทยเหล่านี้มีวัฒนธรรมและชนบประเพณีหลายอย่างคล้ายคลึงกับชาวไทยล้านนา อาทิ เช่นภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนวรรณกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ หรือวรรณกรรมลายลักษณ์

ชาวไทยยอง เป็นชาวไทยกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาอาศัยอยู่ในล้านนาไทย พวกชาวยองคือพวกลื้อในเขตสิบสองปันนา มณฑลยูนนานตอนใต้ที่นั่นเอง พวกนี้อพยพเข้ามาอยู่ทาง เมืองยงพิศ ตะวันออกของ เชียงตุงนานเข้าสำเนียงจึงต่างจากพวกลื้อสิบสองปันนาไปบ้าง พวกยองที่ว่านี้ยังแยกออกไปอีก เป็นชาว เมืองยู่ ชาว เมืองหลวย ฯลฯ คือชาวลื้อที่อยู่เหนือ เมืองยงขึ้นไปใกล้กับเขตสิบสองปันนา (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ 2504 : 360) ที่เรียกว่าชาวไทยยองนี้เป็นการเรียกตามชื่อบ้าน เมืองที่ชาวไทยกลุ่มนี้เคยอยู่อาศัยมาก่อน คือ เมืองยง ซึ่งตำนานบางเล่มเรียกว่ามณีอังคนคร

ชาวไทยยองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับล้านนาไทยมาตั้งแต่สมัยพระเจ้ามังราย กล่าวคือในยุคนั้น เมือง เชียงรุ่งซึ่ง เป็น เมืองของอัยกาพระเจ้ามังรายมีสัมพันธ์ไมตรีอันดีกับล้านนาไทย เมืองยงซึ่ง เป็น เมืองขึ้นในเขตการปกครองของ เชียงรุ่งก็ย่อมจะอยู่ในอำนาจของล้านนาไทย โดยปริยายไปด้วย (สงวน โชคดีสุวีรัตน์ 2521 : 182)

ในสมัยพระเจ้าสามฝั่งแกน เกิดศึกจีนฮ่อมาตีตีพัน เมือง เชียงแสน กองทัพเมือง เชียงแสนตีกองทัพจีนฮ่อแตกล่าถอยไปตั้งอยู่ที่ เมืองยง และ เมือง เชียงรุ่ง พระเจ้าสามฝั่งแกน จึงในขุนแสนราชันตตายกทัพไปตี เมืองยงและ เมือง เชียงรุ่ง พวกจีนฮ่อสู้รบต้านทานไว้ไม่ได้ก็ล่าถอยหนีออกจากเขตสิบสองปันนาไป เจ้าขุนแสนจึงตามตีจนเข้าตีออกไปพันเขตแดน จึงยกกลับมาตั้งที่ เมืองยง สร้างเวียงอยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองยง เรียกว่า เวียงใหม่ และได้ทำพิธีสังจัญญ์เป็นไมตรีกับพระยาแสนฟ้าเจ้าเมือง เชียงรุ่ง พระยาเมืองแรม และพระยาเมืองเหมรัฐ (เชียงตุง) และทำการปักปันเขตแดนกัน ส่วนเมืองยงนั้นให้ขึ้นอยู่กับ เมือง เชียงแสน

ล้านนาไทยโดยไม่ต้องขึ้นกับสิบสองปันนา เชียงรุ่ง (สงวน โชติสุขรัตน์ 2504 : 182 - 183) หลังจากนั้นก็พาพระยาเมืองยอง ช่างพื่อนนอก ช่างพื่อนตาบ และเฉลยจีนฮ่อที่จับได้ลงไปเฝ้าพระเจ้าสามฝั่งแกน ณ เมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่นั้นมาเมืองยองก็ขึ้นต่อล้านนาไทย และมีฐานะเป็นเมืองสำคัญชายแดนอีกด้วย ในปี พ.ศ. 2317 หลังจากที่พระเจ้ากาวิละได้เข้าร่วมกับไทยภาคกลางในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีแล้ว ก็ได้สู้รบขจัดอิทธิพลของพม่าให้พ้นจากล้านนาไทย และเมืองต๋วยเชียงใหม่ได้ขาดแคลนพลเมือง พระเจ้ากาวิละกับเจ้าน้องทั้งหกก็ได้แต่งกองทัพไปติดตามบ้านเล็กเมืองน้อยต่าง ๆ กวาดต้อนมาเป็นพลเมืองเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย ฉะนั้นพลเมืองในล้านนาไทยจึงมีคนหลายเผ่าผสมกันเช่น ไทยยวน (คนเมือง) ไทยลื้อ ไทยจีน ไทยลาย ไทยยอง ฯลฯ ซึ่งกวาดต้อนมาจากหัวเมืองต่าง ๆ ในแคว้นสิบสองปันนา (สงวน โชติสุขรัตน์ 2504 : 185)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระยาอุปราชเมืองเชียงใหม่ (น้อยธรรมลังกา) ได้ยกทัพไปตีหัวเมืองต่าง ๆ ในแคว้นสิบสองปันนาอีกครั้งหนึ่ง พระยาเมืองยองได้ยอมสวามิภักดิ์พระยาอุปราชเมืองเชียงใหม่จึงได้ตั้งทัพหลวงที่เมืองยอง และให้แม่ทัพนายกองคุมพลแยกย้ายไปตีหัวเมืองลื้อจีนต่าง ๆ เช่น เมืองยู้ เมืองหลวย เมืองเลน เมืองวะ เมืองลวง ฯลฯ เมื่อตีหัวเมืองต่าง ๆ นี้ได้แล้วก็ยกทัพกลับเชียงใหม่ หลังจากนั้นก็ได้นำเจ้าเมืองต่าง ๆ ที่ยอมสวามิภักดิ์ลงไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งพระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าเมืองต่าง ๆ เหล่านั้นกลับไปครองบ้านเมืองตามเดิม และให้เลื่อนยศพระยาอุปราชเชียงใหม่เป็นเจ้ามหาอุปราชเชียงใหม่ พร้อมกับโปรดเกล้าฯ ให้เจ้านางคำฝันไปเป็นเจ้าเมืองลำพูน โดยให้นำไพร่พลเข้าไปบูรณะเมืองลำพูนซึ่งร้างอยู่ในรุ่งเรืองตามเดิม

การตั้งเมืองลำพูนครั้งนี้นับเป็นการตั้งถิ่นฐานทำมาหากินของชาวไทยยองที่อพยพเข้ามาในครั้งนั้น เพราะเจ้านางคำฝันและเจ้าศรีบุญมาอุปราชได้พาบริวารรวมทั้งครอบครัวพระยาเมืองยองและชาวไทยยองที่อพยพลงมานั้นเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในเมืองลำพูน จึงมีชาวไทยยองในเมืองลำพูนแต่บัดนั้นมา ปัจจุบันชาวไทยยองได้อาศัยอยู่ในทุกอำเภอในจังหวัดลำพูนคือ อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา อำเภอน้ำย้อย และอำเภอลี้ จนอาจกล่าวได้ว่าจังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีชาวไทยยองอาศัยอยู่มากที่สุด

ชาวไทยยอง เป็นชนอีกกลุ่มหนึ่งที่รัก เพลง เด็ก เป็นของตนเอง แต่เนื่องจากวิถีชีวิต ของชาวไทยยองในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากความเจริญทางด้าน เทคโนโลยี และอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น ทำให้ชาวไทยยองในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะละเลยสิ่งที่ เคยปฏิบัติมาช้านาน เช่น การกล่อมเด็กตามแบบเดิมก็เริ่มเสื่อมความนิยมไป นอกจากนี้ เพลง กล่อมเด็ก เพลงเด็กร้องเล่นตลอดจน เพลงประกอบการเล่นของเด็กก็แทบจะหาคนร้องไม่ได้ ผู้ วิจัยเห็นว่าถ้าไม่มีการรวบรวม เพลงกล่อมเด็ก เหล่านี้ไว้ วัฒนธรรมด้านนี้ของชาวไทยยองคงจะสูญ ไปได้เป็นแน่ ประกอบกับยังมีผู้ใดได้ศึกษา เพลงเด็กชายไทยยองมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เพลงเด็กชายไทยยอง โดยเลือกศึกษาเฉพาะ เพลงเด็กชายไทยยองในจังหวัดลำพูน เพราะ เห็น ว่าเป็นแหล่งที่มีชาวไทยยองอาศัยอยู่มากที่สุด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อรวบรวม เพลงเด็กชายไทยยองในจังหวัดลำพูนไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร
2. เพื่อศึกษาและจำแนกประเภท เพลงเด็กชายไทยยอง
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ เนื้อหา เพลงเด็กชายไทยยองในด้านต่าง ๆ

✓ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่จะได้ เก็บรวบรวม และศึกษาวเคราะห์ เพลงเด็ก ชายไทยยองที่วิทยากรผู้บอกข้อมูล เป็นชาวไทยยอง ซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน โดยบรรพบุรุษ ของชาวไทยยอง เหล่านี้มีภูมิลำเนาตั้งเดิมอยู่ในเมืองยอง รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ ผลจาก การศึกษาวิจัยอาจเอื้อประโยชน์แก่ผู้สนใจในด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น หรืออาจเป็นประโยชน์ต่อนัก สังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยา ในการที่จะใช้ เป็นข้อมูลศึกษา เพื่อเข้าใจถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรม ของสังคมชาวไทยยอง รวมทั้งอาจใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเปรียบเทียบ เพลงเด็กของชาวไทย

กลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยหรือนอกเขตประเทศไทย และที่สำคัญคือ เป็นการ เก็บรวบรวมข้อมูลเพลง เด็กชาวไทยของ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแขนงหนึ่งของกลุ่มชนชาติไทยไว้ให้สูญไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะ เนื้อหาของเพลง เท่านั้นมิได้มุ่งศึกษาถึงทำนองเพลงนั้น ๆ ด้วย
2. การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาจากชาวไทยของที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูนใน 5 อำเภอต่อไป คือ อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านโฮ้ง และอำเภอลี้เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ไทยยong หมายถึง ชาวไทยกลุ่มหนึ่งที่มีถิ่นฐานอยู่ในเมืองเชียงรุ่ง เขตสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และเขตเมืองยong รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ ซึ่งบางส่วนได้อพยพมาอยู่ในล้านนาไทย
2. ไทยยong หมายถึง ภาษาประจำกลุ่มของไทยยong
3. การถ่ายเสียงเนื้อเพลงออกเป็นลายลักษณ์อักษร จะเขียนเทียบเสียงให้ใกล้เคียงกับภาษาไทยของที่วิทยากรผู้ให้ข้อมูลร้องหรือว่าเพลง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการทางคดีชนวิทยาโดยเริ่มจาก

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยยong และเพลงเด็ก
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2.1 สํารวจพื้นที่เพื่อกําหนดแหล่งข้อมูล
- 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยากรโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Multi stage random sampling
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 ถ่ายเสียงจากแถบบันทึกเสียงออกเป็นลายลักษณ์อักษร
 - 3.2 ดัดข้อความจากภาษาเดิมเป็นภาษาไทยมาตรฐานเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และเพื่อประโยชน์แก่ผู้สนใจ
 - 3.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย
 - 3.3.1 จัดประเภท
 - 3.3.2 วิเคราะห์ภาพต่าง ๆ ที่สะท้อนจากเพลงเด็ก
4. การเสนอผลงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมและศึกษาเพลงเด็กในประเทศไทยเริ่มมีขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยนายเป็โยราได้นำกลอนกล่อมเด็ก คำร้องเล่นของเด็กและคำร้องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ มาตั้งเป็นกระทู้ขึ้นในปี พ.ศ. 2427 และให้ชื่อหนังสือว่า เขาวพจน์

ในปี พ.ศ. 2463 สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงมอบหมายให้หลวงธรรมาภิมณฑ์ (ถึก จิตรกรถึก) รวบรวมเพลงเด็กในมณฑลกรุงเทพฯ ได้ทั้งสิ้น 168 บท แบ่งเป็นพวกคำเน้ให้เด็กนอน 44 บท พวกคำปลอบน้ให้เด็กชอบ 55 บท และพวกคำเด็กร้องเล่น 69 บท บทกลอนเหล่านี้ขอพระสมุทวชิรญาณได้จัดพิมพ์ขึ้นให้ชื่อว่า บทกลอนกล่อมเด็กฉบับสอย จากนั้นก็ให้กระทรวงธรรมการแจกน้ถึงสอยบทกลอนกล่อมเด็กฉบับสอยไปยังพนักงานอํานวยการโรงเรียนตามมณฑลต่าง ๆ เพื่อให้ช่วยสืบหาบทกลอนกล่อมเด็กในมณฑลนั้น แล้วจัดส่งไปยังขอพระสมุทวชิรญาณ ซึ่งทำน้ให้ทรงรวบรวมเพลงเด็กได้มากกว่า 1,000 บท เพลงเด็กที่ทางขอพระ

สมเด็จพระญาณไตราวรรมโวกนี้ได้รับการตีพิมพ์ขึ้นใหม่หลายครั้ง เช่น ปี พ.ศ. 2465 พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ม.จ.หญิง (๖๓) กับ ม.ล.ชาย (พอ) พ.ศ. 2471 พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ ม.ร.ว.อินทรา ม.ร.ว.ภิกษณ์ท์ เกษมสันต์ เป็นต้น

ในระยะหลังนี้มีผู้เก็บรวบรวมและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเพลงเด็กอีกหลายท่าน อาทิ เช่น

กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้ศึกษาดังเรื่องคติชาวบ้าน และได้เก็บรวบรวมบทกล่อมเด็กและบทปลอบเด็กไว้ 38 บท โดยมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อจะรวบรวมไว้เท่านั้น (กุหลาบ มัลลิกะมาส : 2516)

สุมาลย์ เรืองเดช ได้ศึกษาเพลงพื้นเมืองจากตำบล พนมทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยเก็บรวบรวมเพลงพื้นเมืองของตำบลนั้นได้ 40 เพลง แบ่งเป็น เพลงกล่อมเด็ก 25 เพลง เพลงปลอบเด็ก 5 เพลง และเพลงเด็กเล่น 10 เพลง พร้อมกับได้เปรียบเทียบเพลงเด็กจากตำบล พนมทวน กับเพลงกล่อมเด็กในมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งหอพระสมุดวชิรญาณได้รวบรวมพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2463 ด้วย (สุมาลย์ เรืองเดช : 2518)

เยาวเรศ สิริเกียรติ ได้รวบรวม จำแนกประเภท และวิเคราะห์ เพลงกล่อมเด็กของไทยทุกภาค จากข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้รวมทั้งได้ศึกษาเพลงกล่อมเด็กในด้านประวัติความเป็นมา อันลักษณะ ประเภท และประโยชน์ของเพลงกล่อมเด็ก ผลของการศึกษาวิเคราะห์พบว่า เพลงกล่อมเด็กทำให้ทราบเรื่องราวต่างๆ เช่น ค่านิยมของคนไทยที่มีต่อบุคคลต่างๆ นิทานพื้นบ้าน ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก คำสอนที่เป็นคติเตือนใจ วัฒนธรรมประเพณีของคนในพื้นที่ต่างๆ ฯลฯ (เยาวเรศ สิริเกียรติ : 2521)

สุธิวงค์ พงษ์ไพบูลย์ ได้ศึกษารวบรวมคติชาวบ้านปักษ์ใต้ อันประกอบด้วยภาษาถิ่น เพลงกล่อมเด็ก ภาษิต ปรีศญา ความเชื่อ และนิทานชาวย้าย ในด้านเพลงกล่อมเด็กนั้นได้มีการอธิบายเนื้อหาของเพลงไว้ 41 บท และได้สรุปว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นเสมือนกระแจะเงาสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมในแง่ต่าง ๆ ทั้งยังเป็นเครื่องอบรมสิ่งสอ และให้ความเพลิดเพลินไปในตัวด้วย (สุธิวงค์ พงษ์ไพบูลย์ : 2512)

จำเริญ แสงดวงแข ได้ศึกษาโลกทัศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏใน เพลงกล่อมเด็ก และสรุปผลการศึกษาได้ว่า เพลงกล่อมเด็กที่ชาวไทยภาคใต้ได้สะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ สภาพภูมิศาสตร์ ค่านิยม อารมณ์ขัน และวรรณกรรมที่แพร่หลายในภาคใต้ เนื้อหา เพลงกล่อมเด็ก หลายบทได้แสดงถึงการปลูกฝังโลกทัศน์แก่บุคคล ทั้งในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ (จำเริญ แสงดวงแข : 2528)

มัลลิกา คณานุรักษ์ ได้ศึกษา เพลงกล่อมเด็กไทยมุสลิม จังหวัดปัตตานี โดยการ จำแนกประเภทของเพลง และศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และความ เป็นอยู่ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี (มัลลิกา คณานุรักษ์ : 2523)

จารุวรรณ ธรรมวัตร ได้วิเคราะห์ เพลงเด็กอีสาน ทั้ง เพลงกล่อมเด็ก เพลง เด็กร้องเล่น และ เพลงประกอบการเล่นของเด็ก พบว่า เพลงเด็กอีสานให้คุณค่าที่เด่นหลาย ประการ เช่น คุณค่าในด้านการบันทึกสภาพสังคมอีสานในอดีต โลกทัศน์ชาวอีสาน คุณค่าทาง อารมณ์และภาษา เป็นต้น (จารุวรรณ ธรรมวัตร : 2522)

ไพโรถ เลิศพิริยมล ได้รวบรวมคติชาวจีนล้านนาไทย อันประกอบด้วย เพลง กล่อมเด็ก เพลงประกอบการเล่นของเด็ก สุภาษิต ลีลาชวน คำอวยพร คำสวดชัย คำอุปัฏฐาก คำปลุกเสก ภาษากิน และอักษรล้านนา สำหรับ เพลงกล่อมเด็ก และ เพลงประกอบการเล่นของเด็ก นั้น ได้รวบรวมไว้ 35 เพลง แต่ไม่ได้มีการวิเคราะห์ (ไพโรถ เลิศพิริยมล : 2516.)

สุทธวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ได้วิเคราะห์สารัตถะ เพลงกล่อมเด็กภาคใต้ โดยศึกษา วิเคราะห์จาก เพลงกล่อมเด็กของชาวไทยภาคใต้ที่นับถือพุทธศาสนา จากการศึกษาพบว่า เพลง กล่อมเด็กภาคใต้ส่วนใหญ่มิได้เกิดจากการมีวัฒนธรรมการขับกล่อม เพื่อให้เด็กนอนหลับเร็ว และ สนิท แต่ส่วนมากจะเกิดจากการที่ชาวใต้นิยม เล่น เพลงกล่อมเด็ก เป็นบทปฏิบัติพากย์ร้องโต้ตอบกัน เพื่อแสดงความรอบรู้และความมีปฏิภาณแก้คารมกันอย่างฉับพลัน เพลงกล่อมเด็กภาคใต้จึงมีมาก เฉพาะที่พบหลักฐานแล้วไม่น้อยกว่า 4,300 บท ซึ่งเป็นผลทำให้ เพลงกล่อมเด็กภาคใต้มีบทบาท และหน้าที่สำคัญหลายประการ คือ 1. ใช้ขับกล่อมเพื่อให้เด็กหลับเร็วและสนิท 2. เพื่อ ความบันเทิงใจ 3. เป็นเครื่องสื่อสารชาวบ้านเพื่อให้ความรู้และความคิดเห็นทั่วไป 4. ใช้เป็นเครื่องปลูกฝังคุณธรรมคุณงามความดีให้มีคุณภาพและคุณธรรมสูง 5. เพื่อปกป้องรักษาปทัส สถาของสังคม 6. เพื่อปกป้องสิทธิอันพึงมีพึงได้โดยชอบธรรมจากสังคม บทบาทและหน้าที่ที่

เด่นที่สุดของ เพลงกล่อมเด็กภาคใต้คือ การใช้เป็น เครื่องมือสื่อสารชาวบ้านสำหรับการวิเคราะห์ สำนัคดี เพลงกล่อมเด็กภาคใต้นั้นสามารถจำแนกสำนัคดีได้เป็น 3 ลักษณะคือ 1. สำนัคดีที่ เกี่ยวกับการสอนป็จเจกชน 2. สำนัคดีที่เกี่ยวกับสถาบันครอบครัว 3. สำนัคดีที่เกี่ยวกับ สถาบันสังคม (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ : 2524)

กมล การกุศล ได้ศึกษา เพลงเด็กเมืองแพร์โดยแบ่งประเภท เพลงเด็กเมืองแพร์ ออกเป็น 3 ประเภทคือ เพลงกล่อมเด็ก เพลงเด็กร้องเล่น และเพลงประกอบการเล่น ผลการ ศึกษาวิเคราะห์ พบว่า เพลงเด็กเมืองแพร์สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของชาว เมืองแพร์ทั้งในด้าน การประกอบอาชีพ อาหารการกิน สุขภาพอนามัย การเลี้ยงดู หรือการสั่ง สอนอบรมเด็ก ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงสภาพภูมิศาสตร์ของเมืองแพร์ และปรากฏการณ์ต่างๆ นอก จากนี้ยังเห็นคุณค่าทางด้านอารมณ์ เช่น อารมณ์รัก ขบขัน ประชดประชัน เป็นต้น (กมล การกุศล : 2526)